

British Studies + Innovations ► Grade administration ► Отчет об оценках Реда

Отчет об оценках

Просмотр Категории и элементы Шкалы Буквы Импорт Экспорт Установки Мои настройки

Отчет об оценках Отчет по учебным результатам Обзорный отчет Отчет по пользователю

Фамилия ↑ Имя	Projects (British Studies ...)	Virginian Beginnings	The captain and the princess	Make a logical text with ...	Find the right word definition
	98,00	10,00	100,00	100,00	100,00
	100,00	10,00	100,00	100,00	100,00
	24,00	3,00	66,00	100,00	100,00
	43,00	8,33	100,00	100,00	100,00
	100,00	10,00	100,00	100,00	100,00
	100,00	10,00	100,00	100,00	100,00
	100,00	10,00	100,00	100,00	100,00
	-	-	-	-	-
	80,00	10,00	100,00	100,00	100,00
Диапазон	0,00-100,00	0,00-10,00	0,00-100,00	0,00-100,00	0,00-100,00
Общее среднее	71,67 (9)	8,13 (9)	85,11 (9)	88,89 (9)	

Рис. 3. Журнал контроля успеваемости на MOODLE

Таким образом, предложенная система управления обучением позволяет не только создавать и управлять контентом занятий; но и создавать целевые группы и распространять по ним учебную информацию, проводить онлайн тесты, собирать и обрабатывать их результаты; а также организовать коллективную работу обучающихся над заданиями.

Литература

1. Анисимов, А. М. Работа в системе дистанционного обучения MOODLE: учеб.пособие / А. М. Анисимов — Харьков, ХНАГХ, 2009. — 292 с.
2. Innovations + British Studies [Электронный ресурс] // Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка. — Режим доступа: <<http://www.bspu.unibel.by/moodle/course/view.php?id=121&topic=0#section-3>> — Дата доступа: 15.11.2013.

КАНЦЭПТ «РАДАСЦЬ» У СТАРААНГЛІЙСКОЙ МОВЕ

Кулікоў І. М., аспірант кафедры тэарытычнага і славянскага мовазнаўства

Слоўнік англійскай мовы кардынальна змяняўся на працягу стагоддзяў: каля 80 % стараанглійскай лексікі не дайшло да нашых дзён. Сярод першай тысячы найбольш ужываных слоў 83 % маюць германскае паходжанне ў той час, як для 4 тысячаў гэты паказнік імкліва падае да 27 % [5, с. 328]. У Сводэшавым спісе на 219 слоў для англійскай мовы аніводнага слова з ЛСГ «радасць» няма [4]. Такім чынам, можна меркаваць, што змест, структура і вонкавыя сувязі ЛСГ «радасць» у стараанглійскай мове павінны мець шэраг кардынальных асаблівасцяў у параўнанні з сучаснай англійскай мовай.

Для аналізу былі абраны назоўнікі, якія хаця б у адным са сваіх лексічна-семантычных варыянтаў утрымваюць архісему «пачуццё, мацнейшае за элементарнае духоўнае задавальненне». Такім чынам адсейваюцца словы з простым значэннем 'задаволенасць', а таксама словы, звязаныя з сэксуальным задавальненнем, якое паводле прыроды сваёй ёсць чыста фізічным пачуццём. Акрамя таго, сярод усіх дэрыватаў і аднакаранёвых слоў разглядаюцца толькі тыя, што прыносяць новае ў значэнне зыходнай лексемы. За асобныя адзінкі яны, аднак, не ўлічваюцца, а аб'ядноўваюцца разам з зыходным словам, і, такім чынам, кожная адзінка прадстаўленая асобным каранем. Для выбаркі і аналізу лексем былі выкарыстаныя [1—3].

Вось жа, ЛСГ «радасць» у стараанглійскай мове налічвае 20 лексем.

Усе гэтыя лексемы агульнагерманскага або ўласна стараанглійскага паходжання. Для 12 назоўнікаў, а гэта значыць — больш, чым для паловы, паходжанне значэння «радасць» можна растлумачыць не звяртаючыся да этымалагічнага аналізу. Для 9 лексем з 12 ЛСВ

«радасць» не з'яўляецца асноўным (то бок ён другасны, вытворны), і адносіны семантычнае дэрывацыі прасочваюцца ў межах саміх назоўнікаў (п. 1—9). Напрыклад, для назоўніка *eád* відавочны метанімічны перанос «каўзатар стану → стан», то бок «багацце, маёмасць → радасць». У назоўніку *uráhafennness* адлюстроўваецца пашыраная метафара «падымаць → радавацца».

Для астатніх трох лексем (п. 10—12) значэнне «радасць» асноўнае, а матывацыя выяўляецца пры звароце да прыметнікаў, ад якіх яны былі ўтвораныя. Напрыклад, назоўнік *glæd* утвораны па канверсіі ад прыметніка *glæd* са значэннямі «яркі, зіхоткі; радасны, вясёлы, які ззяе ад шчасця». Такім чынам, ускрываецца метафара «яркі, зіхоткі → радасны».

8 назоўнікаў з першым значэннем «радасць» у межах стараанглійскай мовы з'яўляюцца невытворнымі, і матывацыя намінацыі адшукваецца толькі ў дыяхраніі — або ў агульнагерманскай, або ў індаеўрапейскай мовах (п. 13—20). Вытворныя значэнні тых лексем, для якіх «радасць» ёсць першасным значэннем аказаліся вельмі цікавымі: у пераважнай большыні выпадкаў гэта 'музыка, песня, сугучча' (напр., *dreám, gleow*).

Для ЛСГ «радасць₂ у стараанглійскай таксама ўласцівая дыферэнцыяцыя паводле крыніцы (прычыны або месца) радасці, у той час як у сучаснай англійскай пераважае дыферэнцыяцыя стылістычная, а таксама паводле ступені праяўлення. У гэтай сувязі паказальныя дэрываты ад назоўнікаў *dreám* і *wyn*. У стараанглійскай мове былі асобныя лексемы для называння радасці зямной (*weorold-dreám*), нябёснай (*heofon-dreám*), радасці штодзённага жыцця (*édel-dreám*), радасці балявання (*symbel-wynn, medu-dreám, sele-dreám*), радасці ад музыкі (*gleó-dreám*), пачуцця прыналежнасці да пэўных мясцін (*édel-wyn*) і некаторыя іншыя.

У выніку аналізу матывацыі ўсіх значэнняў «радасць», а таксама ўсіх адносін паміж ЛСВ усіх лексем выявіліся сувязі ЛСГ «радасць» з наступнымі канцэптуальнымі сферамі: «святло, ззянне» (*glæd, gleám, gleow*), «музыка» (*dreám, gleow*), «багацце, дастатак, сіла» (*bléd, dugup, eád*), «удача» (*gescélnes, eád, hyht*), «сакральнае» (*bléd, dreám*), «дабрыня, ласка» (*feá, bliss, liss, mirigþ*), «забава, баляванне₂» (*gamen, wyn, sele-dreám, medu-dreám*). Прычым варта адзначыць, што сувязі гэтыя, як правіла, узаемазваротныя. У цэлым сувязь ЛСГ «радасць» менавіта з гэтымі канцэптуальнымі сферамі адлюстроўвае спецыфіку гістарычна-культурнай сітуацыі ў стараанглійскі перыяд.

Асаблівай увагі заслугоўвае назоўнік *dreám*. Рэч у тым, што ягонае значэнне абсалютна не супадае з ідэнтычным назоўнікам у сучаснай англійскай (*dream* «сон, мара»), затое значэнне апошняга адпавядае семантыцы назоўніка таго самага агульнагерманскага караня ў іншых германскіх мовах (ст.-нарв. *draumr* «сон, мара», ням. *Traum* «мара»). Унікальнасць семантыкі ст.-анг. *dreám* прымушае многіх навукоўцаў адмаўляць усялякую сувязь паміж стараанглійскай лексмай і адпаведнымі паводле гучання словамі іншых германскіх моў. Аднак штосьці агульнае паміж «радасцю» і «сном, мараю», відаць, усё-ткі ёсць. Руская даследніца Т. В. Тапарова ў сваёй працы «Семантическая структура древнегерманской модели мира» прыводзіць такое тлумачэнне: «Малалікасць лексем, што ўзводзяцца да і.-е. **dhreugh-*, іхняя абмежаванасць толькі двума арэаламі — індаіранскім і германскім робіць верагодным меркаванне пра трактаванне і.-е. **dhreugh-* як варыянта і.-е. **dher-*, **dherd-* «трымаць, падтрымаць, служыць апораю» <...> Злучнасць сэнсавых кампанентаў і.-е. **dher-*, **dherd-* найпаўней рэалізуецца ў пазначэнні свята — ст.-анг. *dreám* з уласцівымі яму ўяўленнямі пра адзінства чальцоў архаічнага калектыву, памкнёнасці ўгору, увышыню, экстатычным пад'ёме сілаў, натхненні, раскрыцці ўсіх духоўных патэнцый, трываласці, стабільнасці, што забяспечваюцца ўзнаўленнем касмалагічнага прэцэдэнта — першастварэння» [6, с. 109—111]. Такое тлумачэнне сувязі паміж «радасцю» і «сном, мараю» таксама пралівае святло і на вытворнае значэнне ст.-анг. *dreám* — «музыка, мелодыя, песня». Не трэба забываць, музыка і рытмічныя спевы маюць моцнае сугестыўнае ўздзеянне і часта выкарыстоўваліся ў рознага кшталту рытуалах і сакральных дзеяннях. Магчыма, гэты факт ёсць пунктам адліку ўзаемін паміж паняткамі «радасць» і «музыка».

У сучаснай англійскай мове захавалася толькі 8 стараанглійскіх лексем з ЛСГ «радасць»: *bliss, dreám, fægning, gamen, gescélnes, glæd(nes), gleow, mirigþ, þanc*. Частка

лексем засталася ў межах ЛСГ «радасць», а частка пакінула яе, у тым ліку і *dreám*, якое раней уваходзіла ў ядро групы.

Спіс аналізаваных лексем

1. *blæd* = I) парыў ветру, дыханне, дух, жыццё, розум; II) асалода, працвітанне, багацце, удача, шчаснасць, дарунак, узнагарода, карысць, слава, гонар.
2. *dugup* = I) сталасць і ўсе, хто дасягнуў сталасці; II) натоўп, войска, людзі, слугі, знаць, нябёснае войска; III) веліч, слава, магутнасць, цноты, дасканаласць, украса; IV) карысць, дабро, шчасце, працвітанне, багацце, шчаснасць, бласлаўленне, збавенне; V) прыбытак, дарунак; VI) штосьці прыстойнае, прыдатнае, вартае.
3. *eád* = I) маёмасць, багацце, працвітанне; II) радасць, шчасце + *eád-wéla* = шчасце дабрабыту, шчаснасць, багацце.
4. *gamen* = I) гульня, забава; II) радасць, весялосць. + *heal-gamen* = «весялосць палатаў, песня».
5. *hyht* = I) надзея, радаснае чаканне; II) радасць. + *hyht-wynn* = радасць надзеі; + *weorold-hyht* = зямная радасць.
6. *liss* = I) рахманасць, літасць, дабрыня, ласка; II) асалода, радасць.
7. *reót* = I) (радасны) гук; II) радасць.
8. *þanc* = I) думка; II) прыемная думка, ласка; III) прыемнасць, асалода, задавальненне.
9. *upáhafenness* = I) падыманне, падвышэнне; II) а) экзальтацыя, б) бурная радасць, трыумфаванне, в) пыха, гонар.
10. *gesælignes* = шчасце. + *heáh-sæl* = вялікая шчасце; + *ofer-sælp* = асалода ці шчасце, што перавышае дазволеныя межы; + *sælp* = шчасце, радасць, удача, працвітанне.
11. *glæd* = радасць.
12. *mirigþ* = I) асалода, радасць; II) прыемнасць (гучання).
13. *bliss* = I) шчаснасць, радасць, весялосць, асалода; II) сяброўства, дабрыня, добразычлівасць, ласка + *weorold-bliss* = зямная радасць.
14. *dreám* = I) радасць, асалода, весялосць (з нагоды свята), захапленне, экстаз; II) тое, што спрычынае весялосць, — музычны струмант, музыка, вясёлая музыка, гармонія, мелодыя, песня. + *édel-dreám* = штодзённая радасць (якую прыносяць дом, сям'я, родныя мясціны); + *heofon-dreám*, *god-dreám*, *sin-dreám*, *swegel-dreám* = нябёсная радасць; + *medu-dreám* = радасць балявання; + *sele-dreám* = весялосць (правадыравых) палатаў, радаснае жыццё ў (правадыравых) палатах, асалода ад свята; + *weorold-dreám* = зямная радасць; *gum-dreám*, *mann-dreám* = радасць чалавечая, радасць зямнога жыцця.
15. *fægning* = моцная радасць (святочная), весялосць.
16. *(ge)feá* = радасць, шчасце. + *gefehtsumnes* = радасць, весялосць.
17. *gleám* = I) радасны шум; II) весялосць, радасць.
18. *gleow* = I) весялосць, радасць; II) музыка, музычнае суправаджэнне песні, жартаванне, забава. + *gleó-dreám* = радасць ад праслухвання музыкі.
19. *rótness* = I) радасць, весялосць; II) суцяшэнне, ахова, камфорт.
20. *wyn* = I) асалода, уцеха; II) забава, якая выклікае задавальненне, асалоду; III) найлепшы з групы, гонар чагосьці. + *édel-wyn* = радасць, звязаная з роднымі мясцінамі, радзімай; + *hyht-wynn* = радасць надзеі; + *leód-wynn* = радасць ад знаходжання сярод свайго народа; + *líf-wynn* = радасць жыцця; + *lyft-wynn* = прыемнасць ад паветра; + *symbel-wynn* = асалода балявання.

Літаратура

1. Bosworth, J. Anglo-Saxon Dictionary, 2007 / J. Bosworth, T. N. Toller (Electronic version).
2. Pokorny, J. Indogermanisches etymologisches Wörterbuch / J. Pokorny [Electronic resource]. — Mode of access: <<http://www.indo-european.nl>>. — Date of access: 01.11.2013.
3. Online Thesaurus Of Old English [Electronic resource]. — Mode of access: <<http://libra.englant.arts.gla.ac.uk/oethesaurus>>. — Date of access: 01.11.2013.

4. Списки Сводеша для германских языков [Электронны рэсурс] // Wikipedia: Free Online Encyclopedia. — Рэжым доступу: <http://ru.wiktionary.org/wiki/Списки_Сводеша_для_германских_языков>. — Дата доступу: 01.11.2013.
5. Расторгуева, Т. А. История английского языка / Т. А. Расторгуева. — М., Астрель-Аст, 2005.
6. Топорова, Т. В. Семантическая структура древнегерманской модели мира / Т. В. Топорова. — М., 1994.

ДЕНЕЖНЫЕ МЕЗУРАТИВЫ: ЗНАЧЕНИЕ КВАНТИТАТИВНОСТИ В БЕЛОРУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ (НА МАТЕРИАЛЕ БЕЛОРУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ ПАРЕМИЙ)

Маяк Е. П., аспирант кафедры белорусского языка и литературы Минского государственного лингвистического университета

Артёмова О. А., кандидат филологических наук, доцент кафедры английского языка гуманитарных специальностей

Возможность точного определения параметров и явлений реализуется лексическими средствами поля определенного количества (нумеративами) на пересечении его с полем величины (параметричности) [1, с. 19]. Такое определение количества реализуется сочетанием числительных или счетных существительных с названиями единиц измерения. Под мезуративами мы понимаем системы измерителей, являющиеся результатом скрещивания метаязыков физики, техники, экономики и т. д. и естественного языка. Они обозначают условные эталоны для измерения недискретных величин (Швачко; Романова). Это наименования единиц меры, веса, длины, площади, времени, денежные единицы и т. д. По мысли С. А. Швачко, имеющиеся у таких слов дифференциальные черты — «системность, однозначность, точность, десинонимичность и деэмоциональность» — позволяют называть их терминами [2, с. 15]. Отсюда логична их сочетаемость с числительными. Мезуративы обозначают не конкретный предмет, являющийся объектом исчисления, а ту счетную категорию, к которой этот предмет относится [3]. При измерении число остается абстракцией (8 лет $\neq$ 8 км; 8 — условная единица: 8 частей некоего целого), при этом интерес представляют собой единицы измерения.

Настоящая статья посвящена контрастивному исследованию лексико-семантических характеристик белорусских и английских денежных мезуративов, объективирующих количественное значение в двух разнотипных языках. Семантический анализ белорусских (69) и английских (21) паремнологических текстов выявил 4 белорусских и 4 английских денежных мезуратива: белорус. *золты, рублі, капейка, грош*; англ. *penny* «пенни», *shilling* «шиллинг», *crown* «крона», *round* «фунт стерлингов», соотносящихся со следующими количественными семами:

а) «много»: *Матка не грамадка — за золты (злотку) не купіш* [4, кн. 2, с. 82]. *A thousand pounds and a bottle of hay, is all one thing at doomsday* — буквально «Тысяча фунтов и охапка сена — все, что нужно в Судный день» — «после смерти ничего не имеет значение» [5, р. 815]. В приведенных примерах денежные мезуративы окрашены нейтрально как в белорусском, так и в английском языках.

Кроме того, белорусские паремии, содержащие денежные мезуративы, которые соотносятся с количественным параметром «много», могут быть окрашены положительно, когда речь идет о выгоде, прибыли, например: *Як зяць пры даццэ, то матцы сто рублёў у руцэ* [4, кн. 2, с. 98] или отрицательно, когда говорится о вреде, изъемах: *Не чалавек, а сто рублёў убытку* [4, кн. 2, с. 335];

б) «мало»: *За морам вол на грошы* [4, кн. 1, с. 467]. *Капейка з мазаля ў карысьць ідзе* [4, кн. 1, с. 476]. *Better give a shilling than lend a half-crown* — буквально «Лучше подарить шиллинг, чем дать взаймы пол-кроны» — «лучше расстаться с малым количеством денег, чем давать в долг много денег (шиллинг в 2,5 раза меньше пол-кроны)» [6]. *A penny saved is a penny gained* — буквально «Сэкономленный пенни — заработанный пенни» — «не потратил